

păcatele unui neam cu lingușiri cred că-i faci o foarte proastă îndatorire" ori de cel aparținându-i lui Dorin Tudoran care observa „De câte corzi are nevoie, simultan, un arc, știu doar arcul și arcașii. Câte coarde încap în politică, știu doar cei ce pun batista pe țambal. Sau o iau“. De fapt și în ultimă instanță, vina lui Răzvan Ionescu e aceea de a refuza să pună ori să ia batista de pe țambalul care cântă cântecul strident și dezacordat ce ne însoțește încă viața.

Răzvan Ionescu, *România și Julieta la fix*, Editura Curtea Veche, București, 2007.

Caragiale și dublurile fictive ale României

Până și cei ce nu posedă decât o instrucție elementară ar putea, la o adică, să cuteze a înșirui câteva dintre celebrele personaje caragialiene – Tipătescu, Farfuridi și Brânzovenescu, Zoe și Trahanache, Jupân Dumitrache și Ipingescu, Veta și Zița, chiar și Mița Baston (din cea pe care o socotesc cea mai nedreptățită dintre comedii caragialene, adică *D'ale carnavalului*) – îi vin în minte oricui, chiar și la o repede rostire. Cei cu un plus de instrucție își citează chiar câteva pasaje din clasicul studiu al lui Garabet Ibrăileanu despre onomastica din creația caragialeană. Nu încap însă îndoială că cel mai popular dintre personajele ieșite din condeiul lui Caragiale (de fapt, non-personaj, cum ar spune unii ceva mai sofisticăți) e Mitică. În pofida faptului că, așa după cum arată Ioana Pârvulescu într-un magnific mini-eseu de doar 130 de pagini, format de *poche* intitulat **În Țara Miticilor – De șapte ori Caragiale** (Editura Humanitas, București, 2007) Mitică, personajul generic caragialean, se naște în paginile *Universului* doar la 14 ianuarie 1900, așadar relativ târziu, „suficient de târziu ca să devină un reper al domnilor din lumea lui Caragiale“ și devine un „personaj colectiv“, niciodată solitar, mereu însoțit de un alt Mitică. Un fel de Adam și Eva ai lui Mitică sunt Lache și Mache sau Mache și Lache, a căror primă intrare în scenă se consumă în 1877 în *Claponul*, ei dovedindu-se frați buni cu flaubertianii Bouvard și Pécuchet, în chip ciudat relativ târziu descoperiți de atât de iscoditoarea critică literară franceză.

Pentru mulți dintre noi, Mitică e sinonimul românului mediu, nepăsător, inconsistent pentru care are importanță mai curând vorba decât fapta. Ardeleanul care sunt nu poate să nu spună că pentru imaginarii „nemiți“ ce, cel mai adesea se iluzionează a fi transilvănenii, Mitici sunt toți cei de dincolo de Carpați. Dar ori de unde ar fi cei ce vorbesc despre Mitică, e aproape sigur că niciunul nu se gândește că Mitică e de fapt, la origine,...Dumitru, tocmai deoarece „ființele mici“, diminutivate sunt cele ce dau savoare lumii caragialene. Mitică trăiește și se simte bine într-o lume funciarmente diminutivată. „Este o lume în care nu se petrec drame, ci dramolete, unde nu există Binele, dar totul se obține cu Binișorul, unde multe rele mici te împiedică să vezi vreun Rău mai mare“. Și sentimentele sunt mici în lumea lui Caragiale. Dragostea lasă loc amorului, prietenia e vesel substituită de amicitie. „Paradoxul artei lui Caragiale – observă Ioana Pârvulescu – este că scriitorul are nevoie de dimensiuni colosale ca să dea chip unor miniaturi și de vorba cea mare ca să acopere realitatea cea mică“.

Și mai e un paradox. Mitică își face apariția la „bursa“ personajelor lui Caragiale în 1900, an de criză. Dar, ne spune Ioana Pârvulescu în ultimul capitol al cărții sale, capitol intitulat *Prețul vieții*, nu este oare bizar că deja în 1901, anul apariției *Momentelor*

care îl consacără în volum pe Mitică, România e deja o țară ce a depășit criza și se arată, după 35 de ani de domnie ai regelui Carol, drept o țară așezată, relativ stabilă și prosperă economic? Bizarerie ce o determină pe exegetă să încheie patru din cele șapte capitole ale cărții sale cu un fel de laitmotiv. Citez doar două dintre cele două formule de încheiere. „Țara Miticilor nu e România contemporană lui Caragiale, ci una dintre multele ei *dubluri fictive* (s.m., M.M.), care-și joacă rolul puțin mai stângaci decât protagonistul din istoria reală. Mitică (neapărat alături de un amic nedespărțit) nu are urmași literari notabili. Dispare odată cu lumea lui, deși forța lui literară ne face să-l credem veșnic. E o stea care a murit, dar supraviețuiește obsesiv la nivelul *icoanelor*. Era când nu l-a zărit decât Caragiale. Îl zărim pretutindeni în lumea de azi, deși nu e ecou din cosmosul literar“. (*În Țara Miticilor*) Și – „Țara Miticilor nu e România contemporană lui Caragiale. E România din spectacolele contemporane lui Caragiale. Comedianți și public evoluează deopotrivă sub ochiul de regizor al dramaturgului, care învață rolurile și joacă alături de ei. E o Românie-teatru, o Românie-grădină „Junion“, căreia domnul Caragiale îi e și director și sufleur“. (*Lumea comédie*) Carevasăzică, „Țara Miticilor nu e România contemporană lui Caragiale. E România din gazetele contemporane lui Caragiale, între care și cele la care scrie el însuși“.

De fapt, *În Țara Miticilor – De șapte ori Caragiale* e o captivantă explorare a acestor „dubluri ficționale“ pe care le construiește scriitorul. Și care, după ce le-a săvârșit, ne mai pregătește un paradox uluitor, reprezentat de decizia de a se exila în Germania, țară cu care nu părea a avea nimic în comun, poate în afară de o

amintire de tinerețe care, pesemne că a devenit obsesiv-emblematică (*Ce căuta Grecu în Germania?*) Tot la fel cum caragialescul nu prea are nimic în comun cu mameinul (*Tatăl & fiii*).

Ioana Pârvulescu scrie despre Caragiale cu evidentă dezinvoltură și nedismulată plăcere. Neintimidată de marii exegeți precursori citați, asemenea lui Șerban Cioculescu, lui Florin Manolescu, lui Mircea Iorgulescu, lui Alexandru Paleologu, lui Gabriel Dimisianu, lui Liviu Papadima, lui Dan C. Mihăilescu ori Andrei Pleșu și căroră, ardeleanul ce sunt, nu poate să nu le adauge pe clujenii Maria Vodă – Căpușan, V. Fanache sau pe ieșeanul Alexandru Călinescu. E sigur că Ioana Pârvulescu e îndrăgostită de opera lui Caragiale. Îndrăgostită, iar nu amoroasă. Poate și fiindcă, după cum scrie ea însăși, în fraza finală a cărții sale, „în piramida pe care o reprezintă opera lui Caragiale, viața este valoarea cea mai prețioasă“.

Ioana Pârvulescu, *În Țara Miticilor – De șapte ori Caragiale*, Editura Humanitas, București, 2007.

